

Съвременният актьор става автор, или за новото в театралните програми на НБУ

Снежина Петрова

авансцена авансцена
авансцена

Снежина Петрова е едно от най-запомнящите се лица на българския театър от средата на 1990-те до днес. От 2012 г. е ръководител на департамент „Театър“ в Нов български университет. Има роли в емблематични за българския театрален живот представления като „Три сестри“ (последната постановка на режисьора Стоян Камбаров), „Таня, Таня“, „Марат/Сад“, „Живот х 3“, „Монолози за вагината“, „Археология на сънуването“, „Месец на село“. През 1994 г. завършва НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ в специалност „Актьорско майсторство за драматичен театър“ в експерименталния клас на Маргарита Младенова, Иван Добчев и Георги Дюлгеров. По време на следването си играе в спектаклите на Театрална работилница „Сфумато“, а след дипломирането си до 2005 г. е актриса на свободна практика. Съосновател и изпълнителен директор на сдружение „Легал Арт център“ за независими театрални проекти. Носителка на множество театрални награди.

През месец септември 2012 г. поех длъжността ръководител на департамент „Театър“. Не бих го направила, ако не вярвах в смисъла от това образование, ако не вярвах в потенциала на екипа и ако не виждах перспектива не само за студентите, но и за по-осъзнато присъствие и въздействие върху цялостната театрална ситуация. Програмата, такава, каквато я заварих, имаше същите амбиции и се надявам с моите усилия да направя резултатите по-видими и така да влезем в по-добра комуникация с външната среда. Въпросите, на които трябва да дам отговор – първо пред себе си, второ пред студентите, трето пред всеки, който ме попита: „Какъв е смисълът детето ми да учи актьорско майсторство? Трябва ли да дам толкова пари, за да го видя след няколко години без работа? При това не съм сигурен, че детето ми има талант!“

Първосигналният отговор е: „Няма смисъл. Дори детето ви да е талантливо, не можем да му обещаем постоянен договор в Народния театър. По-добре дайте тези пари за едно традиционно перспективно образование – бизнес администрация, право и т.н.“ Това и ще направи всеки здравомислещ родител въпреки статистиката, че безработицата е най-голяма именно сред хората с юридическо образование. Но дали отправната точка, от която трябва да мислим висшето образование на децата си е именно тази – какво ще работи, като завърши. Не е ли по-далновидно да се доверим на абсурдното им желание да се занимават с театър и така да не отнемеме правото им на избор, правото на грешка и на илюзии. Току-що излезли от системата на средното образование, те за първи път са свободни да вземат решения за реализация на потенциала си оттук насетне, повече няма да учат задължителни програми, а това, което те избера.

Но ние не спираме да се питаме дали нашите деца на тази възраст имат вярна самооценка, дали познават

обществото, в което живеят, за да се впишат по най-успешния начин, забравяйки, че само ако са щастливи в това, което правят, ще имат успех.

За десет години работа в театралния департамент не съм срещнала нито един студент, който да се е насочил към театъра само защото не се е сетил за нещо по-разумно. Потребността от очертаване на собствените граници е жизненоважно за човек на прага на зрелостта. Да изучаваш театралното изкуство, означава да опознаеш всички останали и да практикуваш ИГРАТА като форма на себепознание и себеизразяване – какво по-голямо щастие от това. Мисля, че усещането за щастие, за принадлежност към общност от хора, които споделят твоите мисли и чувства, и всичко това в комбинация с добиването на ясна представа за собствените възможности – това е, което университетското образование по театър дава и с това формира комплекс от натрупвания, които подпомагат визуализирането на ясна перспектива за живота оттук насетне. Представете си дете, което цял живот е имало потребност да се изрази и не е знаело как, не е успяло поради различни причини още в ранното детство да се свърже с музиката, танца или с изобразителното изкуство, и ако не го направи именно сега, ще бъде дълбоко нещастно цял живот. Театърът е територия за реабилитация на тази потребност. Поне така се случи с мен самата преди 20 години. Да откриеш извора на щастията в този период от живота, е ключово усещане за по-късната реализация на човека. Дори крайният избор да не се окаже театър.

В този смисъл моят отговор е: „Да, има смисъл. Изучавайки театър, вашите деца изучават законите на живота: живота на индивида и живота на колектива и го правят през играта, през опита от различни роли, през срещата със световни образци в литературата, през теоретични знания за изкуствата и за развитието на обществото. Това познание е безценно и резултатите от него ще помогнат на всеки следващ житейски избор. Обучението по театър изгражда вътрешно устойчиви и предприемчиви индивидуалности – то ги сблъсква с трудни творчески и личностни задачи, които могат да се разрешат през работа в група, непрекъснато изисква от тях вземане на решения – дори за това кой курс да запишат през следващия семестър, стимулира креативността им като дава достъп и право да бъдат финансирани добрите им идеи (Фонд за стратегическо развитие) и ги свързва чрез проекти и инициативи със студенти от други специалности.

Да изучаваш Театрално изкуство в университетска среда за мен означава да имаш пряк контакт с интердисциплинарното знание и възможност за натрупвания от друг порядък – в областта на мениджмънта, когнитивните науки, музиката, композицията

и изпълнителското изкуство, киноизкуството, социалните дейности, европеистиката, политологията, българистиката и т.н. Университетското образование по театър има предимството да предлага на студентите втора специалност по избор на студента и така да гарантира приобщаването им към друг вид знания и съответно диплома за втора специалност – нещо, което академиите по изкуства няма как да предложат.“ Отговорът ми продължава под формата на описание на основните посоки на програмата „Театър“ и очакванията за нейния приносен характер.

Като ръководител на департамент „Театър“ направих усилия да развия програмата по начин, който да бъде алтернативен на традиционното театрално обучение и който да дава допълнителни компетенции на нашите студенти да работят в по-отворени формати.

Съкровената ми надежда е, че програма „Театър“ би могла да осигури теоретични и практически умения на студентите да инициират и осъществяват социално ангажирани изследователски проекти, които поставят във фокус гражданското мислене на съвременния българин през театъра като медия. Надявам се в резултат на това образование да се появят театрални групи и поредица от дейности, които да формират нова публика и да стимулират търсенето на нови форми и поводи за театрални прецеденти.

Смятам, че в съвременната културна среда има огромен дефицит на социална енергия. Смятам, че младите трябва да бъдат мотивирани да изказват позиции и да се припознават като европейци и със средствата на театъра, защото това е от изключително значение за завръщането на театралното изкуство в полето на социалния ангажимент, защото това е един от начините да се търси добавена европейска стойност на театралните продукции, защото е жалко театърът ни да продължи своето локално битие.

При откриването на учебната година предложих да разиграем акция, позната от формата *Speeddating*, която иронично нарекох „Приемно време“. Това беше един знаков анонс за възможностите на сцената да се случват срещи от друг тип. Акцията представляваше поредица от петминутни сесии, в които новоприети студенти и преподаватели, преподаватели и студенти, гости и студенти, гости и новоприети имаха възможност да седнат един срещу друг и да проведат разговор. Не знам кое беше по-интересно – да седнеш на масата за среща или да наблюдаваш отстрани как това се случва. Смятам, че комуникацията е ключът към успеха и за съжаление тази способност е силно закърняла. Чрез поредица от дейности се надявам да се научим как да транслираме мнения и идеи.

Ще дам няколко думи – опорни точки, които имам предвид при взимането на всяко решение за програмите и процеса на обучение:

- **Отвореност** – към външната среда (*гост-преподаватели, гостуване на професионални сцени извън НБУ, стажове в продукции и театрални проекти*); към въртешноуниверситетската среда (*вътрешноуниверситетски събития, инициирани от нашите студенти, и общи проекти на преподаватели от различни департаменти, преподавателски екипи с различни научни направления*); към опита в чужбина (*организиране на пътуващи семинари до различни европейски театрални събития, гост-преподаватели от чужбина, търсене на партньорства*)

- **Съдържание**
- **Комуникация** – активна информация и анонси на събития в интернет, постоянни семинари и дискусии (*модератор проф. Виолета Дечева и гост-лектори*)
- **Екипност** – създаване на общност от завършили и учащи в програмата чрез събития и дейности, развиване на преподавателския ресурс, тясно обвързване на теоретичното и практическото направление в обучението, въвличане на студентите в организационна работа и различни дейности в офиса на департамента
- **Работа в динамичен график**
- **Инициативност**
- **Откритост!!!**
- **Атрактивност**

Не бих искала да навлизам в подробности за конкретните програми¹ – съвсем скоро ще бъдат качени на сайта на департамента и от друга страна – те са все още само думи и намерения. Все пак ми се струва, че се случиха много позитивни неща още през тази година, но и това не дава все още поводи за оценки или обобщения. Моето дълбоко убеждение е, че съвременният актьор трябва да притежава знания и умения от различни области, че днес той става автор в най-дълбокия смисъл на сценичната си изява и би трябвало да носи съзнание за мисията си. И ако това е по-силите на актьора, представете си какво трябва да очакваме от режисьора, автора, драматурга, сценографа и мениджъра.

¹ Департамент „Театър“ предлага пет програми: бакалавърска програма „Театър“ с три модула – „Актьорско майсторство“, „Танцов театър“, „Сценичен дизайн“ (съвместно с департамент „Изящни изкуства“); магистърска програма „Театър и общество“ с три специализации – „Актьорско майсторство“, „Режисура и управление“, „Драматургия и критическо писане“; две майнър програми – „Изкуството на театъра – учене в трупата“ и „Актьорско изкуство“; докторска програма „Театър“ с два модула – „Театрознание и театрално изкуство“ и „Театрално изпълнителско изкуство“.

авансцена авансцена
 сцена
 авансцена
 авансцена
 авансцена
 авансцена